

Oponentský posudek na magisterskou práci Jessicy Bechyňové

Práce má název Svoboda hereckého projevu. Na začátku práce klade autorka skoro rovnítko mezi slovo svoboda a jistota hereckého projevu. Jistotou myslí schopnost svůj herecký projev analyzovat a tvarovat. Mít nad ním vědomou kontrolu, především jej osvobodit od spasmu. Zdá se, že s přepětím herečka během svého studia bojovala. První vlašťovkou na cestě k herecké svobodě byl komediální žánr, který ji svými žánrovými možnostmi paradoxně osvobodil a přivedl k vědomému výběru výrazových prostředků, sama si takou metodu práce nazývá skládkou. Dobré je konstatování (uvědomění si), že účinnější než snaha vydat ze sebe naráz všechny emoce (Gazdina roba, postava Evy), je práci na postavě fázovat, skládat. Jessica má dojem, že postavy s hlubinnou psychologií jsou jí bližší než ty komediální. Otázkou pro mne je, zda autorka práce nemá pocit, že pro práci na těchto postavách (v práci píše dále o postavě Kateřiny Ivanovny z Bratrů Karamazových) se musí použít jiná metoda než tak, kterou našla při studiu komediálního žánru. To bych považovala za pro ni do budoucna nevýhodné.

Výběr a uspořádání hereckých prostředků a jejich nafázování jsou stejně důležité u postav komediálních, jako u postav dramatických, tragických. Jessica dobře analyzuje charakter postavy z textu a hledá pak pro zobrazení adekvátní prostředky (gestus postavy, mluva, temporytmus atd). Možná bych jí doporučila větší trpělivost při hledání a větší zapojení fantazie a odvahy na zkouškách. Ono přesné gesto mnohdy herec udělá podvědomě, jako přirozenou reakci na hru partnera nebo na situaci, kterou postava řeší. Je potřeba být jen ostražitý a vědomě pak gesto použít znovu, prověřovat jeho účinnost a četnost použití. Dobrá je citace z Michaila Čechova, že přesné herecké gesto se podobá skice načrtnuté uhlem na malířově obraze. Důležité a dobře použité je myslím slovo skica – tedy něco nehotového, nekompletního, co prochází vývojem, opravou, zkoumáním.

Zajímavou pasáží práce je popis tvorby postavy Charlotty z Višňového sadu. Postava je textově lakonická a je vždy jaksi vylomena ze situací, ve kterých existuje nezávisle, často komentuje dění kolem sebe na jevišti. Tady bych polemizovala se slovem cynismus, které je použito v souvislosti s postavou Charlotty. Je to samozřejmě můj osobní pohled, ale já jsem měla vždy dojem, že Charlotta je spíše ironická než cynická a zejména jsem měla pocit, že je velice vtipná. Je jakýmsi vyděděncem bez kotvy vztahů, nepatří k nikomu a nikam. Tato pozice ve hře jí dává paradoxně velkou svobodu jednání. Může jednat možná nelogicky až absurdně.

Pro mne byl velice zajímavý popis vzniku autorského projektu Poslední zrnko písku. Kolektivní práce na inscenaci, hledání formy vlastního textu. Zaujala mne poznámka, že před premiérou herečka neměla obvyklé pochybnosti, protože tvůrci inscenace byli oni sami. Zdá se mi, že kdybych byla v její situaci, měla bych pocit úplně opačný. Být

odpovědná i za text, se mi jeví jako ještě mnohem větší zátěž, než být odpovědná za postavu.

Autorka práce dobře popisuje odlišný přístup ke dvěma postavám : Herodias a Elektry. V prvním případě volba expresivních hereckých prostředků, ve druhém případě stylizovaný a minimalistický projev, bez gest, pouze vědomá interpretace textu.

Práce je napsána přehledně, takřka bez pravopisných chyb, (jediná pravopisná chyba je v citátu z knihy Zmrazit čerstvé ovoce- nevím, zda chyba není už v samotném textu autora Jiřího Havelky– cituji : zkratka vysílat jemné signály, které vyzývají k účasti). Signály jistě nezývají, ale vyzývají. Autorka dobře formuluje.

Otázky:

Domníváte se, že by se daly postavy Herodias a Elektry hrát opačně? Tedy že by se použily pro Herodias prostředky minimalistické a úsporné a pro Elektru naopak expresivní?

Jak moc ovlivňuje volbu prostředků samotný text a jak moc metoda (estetika) toho kterého režiséra?

Doc MgA Eva Salzmánová